

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ДО АСПІРАНТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
В11 ФІЛОЛОГІЯ

за спеціалізацією В11.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша — англійська

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради факультету
іноземних мов
Голова Вченої ради

Тетяна КОЛІСНИЧЕНКО
(Протокол № 15 від «10» червня 2026 р.)

Чернівці, 2026

З М І С Т

1. Пояснювальна записка
2. Вимоги до здобувачів на вступному іспиті до аспірантури
3. Структура і зміст екзамену
4. Питання на іспит
5. Критерії оцінювання вступного іспиту зі спеціальності
6. Структура оцінки і порядок оцінювання підготовленості вступників
7. Рекомендована література

ДОДАТОК 1. Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації художнього тексту

ДОДАТОК 2. Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації публіцистичного тексту

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА (ДОДАТКОВИЙ ІСПИТ)

Програма додаткового іспиту до аспірантури зі спеціальності В11 Філологія розроблена для вступників, які **не мають** диплома про вищу освіту другого (магістерського рівня за спеціальністю В11 Філологія. До складання вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності В11 «Філологія» допускаються особи, які мають другий (магістерський) рівень вищої освіти. Вступник до аспірантури повинний виявити глибокі знання з теоретичних дисциплін та належні практичні вміння і навички.

Іспитова картка містить 5 завдань: 3 основні (за переліком наведених з кожної спеціалізації питань) та двох додаткових (дослідницької пропозиції - наукового тексту, підготовленого вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених з аналіз задач тощо; лінгвостилістичний аналіз тексту (художнього або публіцистичного)).

Для проведення іспиту має бути організовано комісію. До складу предметних комісій входять доктори наук у галузі філології, які проводять наукові дослідження за спеціальністю і очолюють виконання відповідної освітньо-наукової програми. Комісія створюється щорічно і діє упродовж навчального року.

2. ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності В 111 Філологія передбачає перевірку й оцінку сформованості у здобувачів мовної філологічної компетентності, наявності базових знань з базових філологічних дисциплін, а також здатності самостійно реалізувати здобуті знання в науково-дослідній роботі з актуальних проблем сучасної філології.

Головною вимогою до теоретичної підготовки здобувачів є знання ними сучасних наукових напрямів та підходів до вивчення мовознавчих парадигм і концепцій. Відповіді здобувача повинні підтвердити достатньо повне знання (в обсязі програми вищої філологічної освіти) сучасного стану науки про мову, літературу, загальної наукової

проблематики та методів науково-дослідного аналізу мовних і художніх явищ. Відповідаючи на питання з теоретичних аспектів вивчення мови здобувач повинен повністю розкрити зміст питання, показати своє вміння визначити, систематизувати та інтерпретувати мовні явища, виходячи із загальних закономірностей сучасних мовних процесів.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ЕКЗАМЕНУ

Вступний іспит до аспірантури проводиться за екзаменаційними білетами. Білет складається з п'яти питань.

Питання перше: Проблеми фахової спеціалізації (за переліком наведених з кожної спеціалізації)

Питання друге: Проблеми фахової спеціалізації (за переліком наведених з кожної спеціалізації)

Питання третє: Проблеми фахової спеціалізації (за переліком наведених з кожної спеціалізації)

Питання четверте: Презентація дослідницької пропозиції - наукового тексту, підготовленого вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо. Ці питання готуються на основі додаткової програми.

Питання п'яте: Лінгвостилістичний аналіз англomовного тексту.

4. ПИТАННЯ НА ІСПИТ

1. Загальне мовознавство.

1. Мовознавство як наука. Місце мовознавства в системі гуманітарних наук. Основні розділи і напрями мовознавства.

2. Поняття наукової парадигми, її складники. Причини і напрями парадигмальних змін у лінгвістиці. Сучасні лінгвістичні парадигми.

3. Знакова природа мови. Поняття про знак. Типологія знаків. Структура знака. Своєрідність мови як знакової системи. Знаковість і одиниці мови.

4. Функції мови. Комунікативна, номінативна, ідентифікаційна, етнічна, експресивна, гносеологічна, мислетворча, естетична, культурологічна, фатична функції.

5. Мова і мислення. Психofізичні та нейробиологічні основи зв'язку мови і мислення. Типи мислення. Внутрішнє мовлення і мислення. Роль мови у процесі пізнання.

6. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мислення з погляду когнітології. Завдання й проблематика когнітивної лінгвістики. Мовна і концептуальна картини світу.

7. Мета, завдання й актуальні проблеми психолінгвістики й нейролінгвістики.

8. Структура мови. Системно-структурна організація мови. Системний характер мови: її системні, асистемні та іносистемні елементи. Парадигматичні, синтагматичні і ієрархічні відношення між мовними одиницями. Теорія ізоморфізму і ієрархія рівнів мови.

9. Генеалогічна і типологічна класифікації мов. Мовні універсали.

10. Мова і суспільство. Своєрідність мови як суспільного явища. Суспільні функції мови. Мова, етнос, держава. Мова і культура.

11. Соціолінгвістика: предмет, завдання й основна проблематика. Предмет і завдання етнолінгвістики. Соціолінгвістичні і психолінгвістичні методи аналізу.

12. Мова й історія. Причини і закономірності розвитку мови. Синхронія і діяхронія. Зовнішні і внутрішні чинники мовних змін. Темпи мовних змін.

13. Традиційні і сучасні методи лінгвістичних досліджень. Порівняльно-історичний метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції. Метод глотохронології. Метод лінгвістичної географії.

14. Методики структурного (структурального) аналізу: дистрибутивний аналіз, аналіз за безпосередніми складниками. Трансформаційний аналіз. Метод компонентного аналізу.

15. Лінгвостатистичні методи. Основні поняття і категорійний апарат статистичної лінгвістики: вибірка, частота, розподіл, похибка, варіація, однорідність, залежності між явищами у вибірці, непараметричні методи дослідження.

16. Експериментально-фонетичні методи аналізу. Дискурс-аналіз і його різновиди. Лінгвостилістичні методи аналізу тексту. Метод корпусного аналізу. Методики концептуального аналізу мови і тексту.

2. Принципи та методи функціонально-комунікативних досліджень у лінгвістиці.

17. Комунікативна і функціональна орієнтація в лінгвістиці як втілення нової наукової парадигми. Термін «функція» та його багатозначність. Мовна комунікативна функція та

функціональні ролі мови. Спілкування, обмін думками на рівні суспільних функціональних ролей мови: писемне та усне мовлення, державна мова, міжнародне спілкування.

18. Мовленнєва діяльність як динамічний фактор розвитку мовної діяльності. Складові частини мовленнєвої діяльності: комунікативне завдання, намір, план, композиційно-мовленнєві форми, комунікативний ефект.

19. Функціонально-комунікативні ознаки композиційно-мовленнєвих форм: дескриптивні, ініціативні, інвентивні, контактивні.

20. Типологія композиційно-мовленнєвих форм: повідомлення, опис, розповідь, зіставлення, узагальнення і резюме, обґрунтування, оцінка, доказ, аргументація, обговорення.

3. Теорія мовленнєвих актів.

Передумови виникнення і комунікативно-прагматична орієнтація теорії мовленнєвих актів. Прагматична філософія і семіотика Пірса, Моріса, Клауса і філософія мови Вітгенштейна.

Комунікативна модель Остіна. Чотири мовленнєві акти Серля та його послідовників. Директиви, репрезентативи, комісиви, експресиви, декларативи. Регулятивні і конститутивні правила. Теоретичне та прикладне значення теорії мовленнєвих актів.

4. Теоретичні і прикладні проблеми психолінгвістичних досліджень.

23. Психолінгвістичні напрями дослідження мови: теорія конгруентності Осгуда, біхевіоризм, менталізм, теорія мовленнєвої діяльності.

24. Прагматика і семантика продуктивних мовно-комунікативних дій: мовно-комунікативні дії як складова людської діяльності, комунікативні партнери, сфери комунікації, комунікативний намір та план комунікації, тема і текст.

25. Рецептивні мовно-комунікативні дії: ступені сприйняття, рецептивні знання, слухач / читач, рецептивний намір і план. Компоненти мовленнєвої компетенції. Семантичний компонент мовленнєвої компетенції. Словотворення і мовленнєва діяльність.

5. Лінгвістика тексту.

26. Теорія тексту і лінгвістика тексту. Предмет і об'єкт дослідження лінгвістики тексту. Визначення поняття «текст». Онтологічні і гносеологічні характеристики тексту. Регулятивні принципи побудови тексту: раціональність, відповідність, ефективність (за типологією М. Грайса).

27. Текстуальність і її критерії: когезія (структурна зв'язність), когерентність (семантична зв'язність), інтенціональність (комунікативний намір), актуальність, інформативність, ситуативність, інтертекстуальність (зв'язок з текстом попередником).

28. Тема і структура тексту. Одиниці тексту. Референційні відношення в тексті. Анафоричні й катафоричні елементи тексту. Суміжні і дистантні (інтердиспозитивні) зв'язки. Конкретна референція і пресупозиція.

29. Типи текстів. Критерії типологізації текстів. Типологія текстів за сферами комунікації. Текст і дискурс. Породження і сприйняття текстів міжкультурної комунікації.

30. Функціональні типи, жанри і форми текстів. Членування тексту. Макро- і мікротексти. Поняття надфразової єдності (складного синтаксичного цілого); абзац. Актуально-комунікативне членування речень («комунікативна перспектива») в мікротекстах.

6. Національні варіанти англійської мови.

31. Поняття територіальної диференціації мов. Співвідношення літературної мови і діалектів. Класифікація територіально диференційованої лексики. Територіальні дублети і територіальні синоніми.

32. Британський і американський варіанти англійської мови: походження, розбіжності з літературною мовою, основні дискурсивні формули носіїв діалекту.

33. Австралійський, новозеландський, канадський варіанти англійської мови: походження, розбіжності з літературною мовою, основні дискурсивні формули носіїв діалекту.

34. Основи діалектографії, методи дослідження діалектів і проблеми їхньої інтерпретації. Лондонський діалект: історія розвитку, соціолінгвальні фактори впливу, мовні характеристики і сучасний стан діалекту.

7. Основи теорії та практики міжкультурної комунікації.

35. Поняття «Культура» в культурологічних науках і теорії МК. Проблеми МК у сучасних умовах. Наукові школи і напрями дослідження теорії МК. Типологія і класифікація культур.

36. Картина світу: проблеми національного світосприйняття, структура світогляду і світовідчуття. Критерії різних картин світу. Рівні культури і їхня презентація (символи, герої, ритуали, цінності).

37. Опозиція «СВІЙ - ЧУЖИЙ». Стратегії культурного зближення у спілкуванні з іноземцями. Поняття національної ідентичності. Стереотипи свідомості і їхні складники, динаміка стереотипів, тендерні стереотипи.

38. Мовна особистість: індивідуальний (внутрішній, ментальний) лексикон дорослих і дітей, мовний колектив, носії мови, мовна особистість білінгва. Образ людини як носія культурної і міжкультурної ідентичності.

39. Мережеве спілкування і комунікативний ідеал. Проблеми МК у віртуальному середовищі. Засоби масової інформації. Текст і медійний образ: *-iconic turn*, еволюція образів в медійних текстах, нові ЗМІ.

40. Лінгвокультурна категорія часу: міжкультурні основи часопростору культури, літературні презентації сучасності, проблеми культурних спогадів.

41. Культурний простір: центри і периферії у світовій літературі. Культурна пам'ять: основні поняття, структура, форми. Культурна ідентичність: її індивідуальні і колективні типи, культурні проблеми мігрантів.

8. Теоретична фонетика.

42. Фонологічна система англійської мови. Фонема як базова одиниця мови; диференційні ознаки й опозиції; алофони фонем (обов'язкові та факультативні).

43. Склад як фонологічна й фонетична одиниця. Структура складу в англійській мові; фонотактичні особливості та типи складів; функція складу у фонетичній структурі слова.

44. Словесний наголос в англійській мові. Фонетична природа наголосу; функції наголосу в структурі слова; фонологічно релевантні ступені наголосу та основні акцентні типи слів.

45. Інтонаційна система англійської мови. Визначення інтонації, її компоненти і функції. Інтонація дискурсу. Функції інтонації в організації інформаційної структури висловлювання/тексту.

46. Сучасна орфоепічна норма англійської мови. Тенденції розвитку сучасної англійської вимови. Національні стандарти англійської вимови, фактори варіативності орфоепічної норми вимови.

47. Фоностилістика і риторика мовлення. Проблема типології інтонаційних стилів мовлення. Принципи класифікації інтонаційних стилів сучасної англійської мови. Типові просодичні параметри інтонаційного стилю (тон, фразовий наголос, темп, паузація, ритм, тембр).

48. Типи фонетичної транскрипції у словниках англійської мови. Словники англійської вимови: загальна характеристика.

9. Теоретична граматика.

49. Загальна характеристика граматичної будови англійської мови. Типи граматичного значення. Граматичні категорії і засоби їх реалізації. Проблема частин мови у сучасній англійській мові.

50. Частиномовна характеристика іменника. Класифікація іменників. Структурно-семантичні підкласи іменників. Граматичні категорії іменників.

51. Рід іменників, його граматичні та семантико-граматичні ознаки. Невмотивованість роду більшості підкласів іменників. Екстралінгвальне і лінгвальне умотивування роду. Категорія числа. Способи вираження числових значень. Лексичні потенції категорії числа.

52. Категорія відмінка. Поняття відмінка. Поділ іменників на відміни. Значення окремих відмінків. Прийменники як засіб диференціації і опису відмінків. Категорія означеності/неозначеності іменника. Артикль як формальний показник категорії означеності / неозначеності. Підходи до визначення місця артикля в системі частин мови.

53. Частиномовна характеристика дієслова. Структурно-семантичні підкласи дієслів. Валентність дієслів. Граматичні категорії дієслова.

54. Категорії особи і числа. Граматичні значення дієслівних основ: час, стан, спосіб дієслівної дії. Неособові форми дієслова. Система форм інфінітива. Герундій. Дієприслівники і

дієприкметники. Функції інфінітиву, герундію, дієприкметників.

55. Категорія часу. Співвідношення понять дії і часу, акціональних і часових характеристик дієслова. Поняття дієслівного часу та виду. Формальні показники часових значень.

56. Категорія умовного способу.

57. Категорія стану. Поняття дієслівного стану. Значення неперехідності / перехідності дієслівної дії як абстракції, навколо яких групуються форми стану. Форми активного стану в їх протиставленні формам пасиву, стативу, рефлексиву.

58. Прикметник у системі частин мови. Загальна характеристика прикметника як частини мови. Класифікація прикметників. Граматичні категорії прикметника. Ступені порівняння як специфічні категорії прикметника.

59. Числівник. Погляди на місце числівника в системі частин мови. Числівник і прикметник. Кількісні й порядкові числівники. Особливості граматичних категорій числівника. Класифікація числівників.

60. Займенник як особливий клас слів у системі частин мови. Гетерогенність класу займенників. Класифікація займенників. Семантична характеристика підкласів займенників. Граматичні категорії й особливості парадигм окремих підкласів займенників. Займенники, співвідносні з прислівниками.

61. Незмінні частини мови. Прислівник, його загальна характеристика як частини мови. Прислівники, співвідносні з прикметниками. Класифікація прислівників. Прислівники, співвідносні із займенниками.

62. Модальні слова як особливий структурно-семантичний клас слів. Класифікація модальних слів. Модальні слова як еквіваленти речення.

63. Службові слова, різні погляди на характер і кількість службових слів. Сполучники, їх морфологічний склад. Місце сполучників у системі частин мови. Синтаксичні функції сполучників.

64. Прийменники, їх походження. Функції прийменників. Морфологічна класифікація прийменників. Частки як особливий клас слів. Місце часток серед інших частин мови. Семантика часток. Вигуки і їх загальні характеристики. Поділ вигуків за значенням.

65. Речення. Сучасні підходи до вивчення речення. Класифікація речень. Частини речення.

10. Лексикологія.

66. Лексикологія, її предмет і завдання. Лексикологічні напрями: лексикологія загальна і часткова, синхронійна і діакронійна. Порівняльно-історична і конфронтативна лексикологія споріднених і неспоріднених мов. Розділи лексикології: семасіологія, ономасіологія, етимологія, ономастика, словотвір, фразеологія, лексикографія.

67. Слово як основна одиниця словникового складу. Визначення слова і його основні ознаки. Референтний, функційний і когнітивний підходи до значення слова. Способи номінації в німецькій мові. Первинна і вторинна номінація. Мотивовані і немотивовані знаки. Типи мотивації. Внутрішня структура слова.

68. Словниковий склад мови як система: лексико-семантичні парадигми (синонімія, антонімія, полісемія, омонімія). Денотативні, сигніфікативні та конотативні компоненти значення. Структура значення. Ієрархія сем. Типи значення слова: пряме, переносне. Полісемія й омонімія.

69. Парадигматичні зв'язки слів у лексико-семантичній системі мови. Парадигматичні відношення і субституція. Гіперонімічні і гіпонімічні відношення між словами.

70. Синоніми. Джерела синонімії. Типи синонімів: абсолютні, ідеографічні, стилістичні синоніми, територіальні і регіональні дублети. Синонімічні ряди і їхня структура. Системний характер синонімії: співвідношення синонімії і полісемії, синонімії і антонімії, поповнення синонімічних радів завдяки запозиченням і діалектним словам.

71. Антоніми і їх типи: різнокореневі, однокореневі, внутрішньослівні; контрадикторні, контрарні, комплементарні. Семантичні поля і лексико-семантичні групи.

72. Синтагматичні зв'язки слів у лексико-семантичній системі мови. Лінійний характер синтагматичних зв'язків лексичних одиниць. Валентність і дистрибуція. Лексико-семантична сполучуваність слів.

73. Неологізми і архаїзми. Семантична деривація (зміна значення слова). Екстра- й інтралінгвальні причини зміни значення слова. Типи семантичної деривації: генералізація (розширення), спеціалізація (звуження) і зміщення (перенос найменування) значення слова. Асоціативні типи переносу найменування: метафора, метонімія. Табу і евфемізми.

74. Словотвір. Основні способи словотворення (афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, телескопія). Непродуктивні засоби словотворення (звуконаслідування, зворотне словотворення). Вільні словосполучення. Умови і правила сполучуваності слів.

75. Методи словотвірного аналізу. Аналіз за безпосередніми складниками. Трансформаційний аналіз. Словотвірне моделювання. Характеристика моделей і їх варіантів. Особливості лексичного наповнення моделей. Семантичний аналіз дериватів.

76. Фразеологія. Предмет, завдання і місце фразеології в сучасному мовознавстві. Методи дослідження фразеології. Проблема стійкості й ідіоматичності мовних утворень. Сталі словосполучення і фразеологічні одиниці. Межі фразеології.

77. Проблеми класифікації фразеологічних одиниць. Семантичні категорії фразеологізмів: фразеологічна полісемія, фразеологічна синонімія, фразеологічна антонімія. Основні типи фразеологічних одиниць сучасної англійської / німецької мови і їхня коротка характеристика.

78. Дієслівні, субстантивні, адвербіальні фразеологічні одиниці, парні слова, компаративні фразеологізми, запозичена фразеологія. Специфіка «крилатих слів», прислів'їв, приказок. Стійкі словесні комплекси, що перебувають за межами фразеологічного фонду: лексичні єдності, фразеологізовані утворення. Аналітичні конструкції, типові граматико-стилістичні конструкції.

79. Шляхи збагачення лексичного складу мови. Запозичення у словниковому складі англійської / німецької мови. Соціальні і лінгвістичні причини запозичень. Фонетична, графічна, граматична, лексична асиміляція запозичень. Класифікація іншомовних слів.

Хронологічна періодизація латинських, французьких, слов'янських, італійських та інших запозичень в англійській / німецькій мовах. Інтернаціональна лексика.

80. Професійно-соціальна диференціація словникового складу німецької мови. Характеристика професійної лексики і жаргонів. Наукова і технічна термінологія як ядро професійної лексики. Сутність терміна, співвідношення професійної лексики, жаргонізмів і термінології. Способи творення термінів, запозичена термінологія.

81. Мовна характеристика певних соціальних і вікових груп. Особливості молодіжної лексики. Арго і його соціальне коріння. Співвідношення загальноновживаної і спеціальної лексики. Ідеологічна релевантність словникового складу, методи і форми впливу на нього. Мовна політика.

82. Енциклопедичні і лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників: одномовні (тлумачні, етимологічні, словники сленгу, словники синонімів/антонімів, словники неологізмів, фразеологічні словники, словники-тезауруси, словники сполучуваності, ономастичні словники), двомовні (перекладні), багатомовні словники. Професійні (термінологічні) словники. Орфографічні та орфоепічні словники. Словники іншомовних слів, скорочень.

11. Стилїстика.

83. Стилїстика в системі мовознавчих дисциплїн. Ключові поняття лінгвостилїстики (стиль, образ, конотація, стилїстичний контекст, стилїстична синонімія, виражальні засоби та стилїстичні прийоми, ефект ошуканого очікування, конвергенція, висунення). Поняття стилїстичного значення. Стилїстичне значення і конотація. Типи стилїстичного значення. Образ і образність у лінгвостилїстиці. Структура метафоричного образу.

84. Поняття функціонального стилю. Підходи до визначення і класифікації функціональних стилів. Типологія функціональних стилів сучасної англійської мови і їх загальна характеристика

85. Стилїстична диференціація словникового складу сучасної англійської мови. Поняття лексико-стилїстичної парадигми. Проблемні питання стилїстичної класифікації словникового складу сучасної англійської мови.

86. Загальна характеристика тропеїки сучасної англійської мови. Природа фігур і тропів та сфери їх творення. Фігури заміщення (якості і кількості) і фігури суміщення (тотожності, протилежності, нерівності) у контексті стилїстичної семасіології. Суть стилїстичних фігур і їхні функції.

87. Класифікація фігур. Повтори (паралелїзм, плеоназм, тавтологія), асиндетон, моносиндетон, полісиндетон. Фігури протилежності. Антитеза, оксиморон, хіазм. Фігури накопичення. Клімакс, антиклімакс, епітет. Фігури елімінації. Еліпс, зевгма, обрив речення. Позиційні фігури.

88. Стилiстичний синтаксис англiйської мови. Поняття виражального засобу i стилiстичного прийому у синтаксисi. Типологiя синтаксичних виражальних засобiв i стилiстичних прийомiв. Стилiстична фонографемiка: графiчна органiзацiя тексту та графiчнi засоби стилiстики; асонанс, алiтерацiя, ономатопея.

89. Стилiстична морфологiя сучасної англiйської / нiмецької мови. Стилiстичний потенцiал частин мови i службових слiв. Стилiстичний потенцiал граматичних категорiй. Стилiстика тексту. Стилiстичне використання текстових категорiй. Композицiйно-мовленнєвi форми.

12. Синтаксис

90. Предмет i основнi поняття синтаксису. Структурний, логiчний i семантичний пiдхiд до вивчення речення. Синтаксичнi одиницi. Методи синтаксичних дослiджень. Модель i моделювання у синтаксисi. Валентний аналiз. Методика трансформацiйного аналiзу. Синтаксемний аналiз. Поняття пресупозицiї. Засоби вираження синтаксичних значень i зв'язкiв.

91. Теорiя словосполучення, спiввiдношення словосполучення з iншими синтаксичними одиницями. Принципи класифiкацiї словосполучень: за характером зв'язку iх компонентiв (вiльнi й пов'язанi словосполучення), з погляду морфологiчної природи стрижневого слова (iменниковi, дiєслiвнi, прикметниковi, прислiвниковi словосполучення), за обсягом i характером зв'язкiв (простi, складнi, комбiнованi), за ступенем iх участi у структурi речення (словосполучення першого, другого i третього ступеня).

92. Синтаксичнi зв'язки. Типи синтаксичного зв'язку: предикативне вiдношення, суряднiсть, пiдряднiсть. Види сурядного зв'язку. Способи пiдрядного зв'язку у словосполученнях: узгодження, керування, прилягання. Теорiя простого речення. Основнi ознаки простого речення. Просте речення i його граматичнi категорiї. Класифiкацiя речень.

93. Категорiя модальностi. Об'єктивна i суб'єктивна модальнiсть i засоби її вираження. Лексико-граматичне поле модальностi. Категорiя стверджувальностi / заперечностi i система засобiв її вираження. Категорiя емотивностi. Емоцiональний аспект речення. Засоби вираження емотивностi.

94. Головнi члени речення. Типи пiдмету та типи присудку.

95. Теорiя членiв речення, критерiї i труднощi їх виокремлення. Головнi члени речення. Ознаки та функцiї пiдмета. Присудок i його функцiї. Типи присудкiв. Другоряднi члени речення.

96. Поняття семантичної структури речення. Спiввiдношення морфо-синтаксичних i семантичних моделей речення. Комунікативний (прагматичний, функцiональний) аспект речення. Односкладнi речення.

97. Семантика й функцiї односкладних речень. Номінативнi речення. Слова-речення. Неповнi речення i їх типи. Ускладненi структури. Видокремленi члени речення,

вставні слова, однорідні члени речення, звертання. Види відокремлених членів речення та способи їх вираження. Функції вставних членів речення.

98. Порядок слів у реченні. Характерні особливості порядку слів у реченні. Структурні, семантичні і комунікативні фактори, що зумовлюють порядок розташування елементів у реченні. Функції порядку слів. Використання й порушення рамкової конструкції.

99. Теорія складного речення. Сурядний і підрядний зв'язок між елементами речення. Складносурядне речення. Характерні риси складносурядного речення. Принципи моделювання складносурядного речення. Класифікація безсполучникових складних речень. Гіпотаксис і актуальне членування речення. Пряма й непряма мова. Невласне пряма мова та її стилістичні аспекти.

100. Складнопідрядне речення. Види підрядних речень на основі їх синтаксичної функції. Функціональне переосмислення підрядних речень. Види зв'язку між підрядними реченнями. Структурна, семантична і комунікативна зумовленість розташування елементів складнопідрядного речення. Безсполучникові складні речення.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Іспит має на меті визначення готовності вступників до аспірантури до здійснення науково-дослідницької діяльності зі спеціальності 0350 «Філологія». У межах цього екзамену перевіряється і оцінюється практична та науково-теоретична підготовка вступників, а саме: обізнаність з науковими дослідженнями з теорії мови та літератури, уміння критично аналізувати наявні теорії і течії. Вступники повинні володіти комунікативними вміннями й навичками, theoreticalними аспектами літературознавства та лінгвістики, необхідними в майбутній професійній діяльності і повинні продемонструвати: вільне володіння предметом дослідження та його теоретичною базою; знання актуальних проблем теорії мови і літератури, а також актуальних підходів до аналізу мовних та літературних явищ; уміння визначати відповідні мовні та літературні явища, здійснювати їх систематизацію та інтерпретацію, виходячи із загальних закономірностей розвитку мови та літератури; комунікативну компетенцію, тобто володіння способами формулювання думок відповідною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності.

Вступний іспит до аспірантури складається з п'яти питань. Перше питання оцінюється в 30 балів, друге - 30 балів, третє - 20 балів, четверте - 10 балів, п'яте - 10 балів, що становить 100 балів. Загальний результат іспиту визначається за наступним чином: від 0 до 59 балів включно – **оцінка «незараховано»**, від 60 до 100 балів – **оцінка «зараховано»**.

6. СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання відповіді на ПЕРШЕ ПИТАННЯ

24-30 балів – здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації, аргументуючи їх покликаннями на спеціальну літературу; виявляє поглиблене

розуміння особливостей співвідношення мови/літератури й людини та антропоцентричні засади філологічної науки; вільно оперує фактологічною джерельною базою, володіють відповідною науковою термінологією; ґрунтовно відповідає на додаткові питання;

17-23 бали - здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації з покликаннями на спеціальну літературу; обізнаний з працями вітчизняних та зарубіжних дослідників; частково володіє відповідною науковою термінологією; знає парадигми наукових досліджень;

10-16 балів - здобувач не повністю розкрив зміст питань фахової спеціалізації; показав фрагментарну обізнаність з науковою літературою, поверхнево обізнаний з науковою термінологією;

1-9 балів - здобувач не відповідав на питання фахової спеціалізації; погано орієнтується в науковій термінології; не обізнаний з науковими парадигмами сучасних наукових досліджень.

Критерії оцінювання відповіді на ДРУГЕ ПИТАННЯ

24-30 балів - здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації, аргументуючи їх покликаннями на спеціальну літературу; виявляє поглиблене розуміння особливостей співвідношення мови/літератури й людини та антропоцентричні засади філологічної науки; вільно оперує фактологічною джерельною базою, володіє відповідною науковою термінологією; ґрунтовно відповідає на додаткові питання;

17-23 бали - здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації з покликаннями на спеціальну літературу; обізнаний з працями вітчизняних та зарубіжних дослідників; частково володіє відповідною науковою термінологією; знає парадигми наукових досліджень.

10-16 балів - здобувач не повністю розкрив зміст питань фахової спеціалізації; показав фрагментарну обізнаність з науковою літературою, поверхнево обізнаний з науковою термінологією.

1-9 балів - здобувач не відповідав на питання фахової спеціалізації; погано орієнтується в науковій термінології; не обізнаний з науковими парадигмами сучасних наукових досліджень.

Критерії оцінювання відповіді ТРЕТЄ ПИТАННЯ

16-20 балів - здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації, аргументуючи їх покликаннями на спеціальну літературу; виявляє поглиблене розуміння особливостей співвідношення мови/літератури й людини; вільно оперує фактологічною джерельною базою, володіє відповідною науковою термінологією; ґрунтовно відповідає на додаткові питання

11-15 балів - здобувач ґрунтовно висвітлює питання фахової спеціалізації з покликаннями на спеціальну літературу; обізнаний з працями вітчизняних та зарубіжних дослідників; частково володіє відповідною науковою термінологією.

6-10 балів - здобувач не повністю розкрив зміст питань фахової спеціалізації, поверхнево обізнаний з науковою термінологією.

1- 5 балів - здобувач не відповідав на питання фахової спеціалізації; погано орієнтується в науковій термінології.

Критерії оцінювання відповіді на ЧЕТВЕРТЕ ПИТАННЯ

8-10 балів здобувач пропонує якісну презентацію дослідницької пропозиції - наукового тексту, підготовленого для вступу до аспірантури, в якому обґрунтована тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених завдань.

5-7 балів - здобувач демонструє презентацію дослідницької пропозиції - наукового тексту, підготовленого для вступу до аспірантури, в якому обґрунтовані тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці.

2- 4 бали - здобувач запропонував не достатньо якісну презентацію дослідницької пропозиції - наукового тексту, підготовленого для вступу до аспірантури, в якому обґрунтована тематика майбутнього дисертаційного дослідження, проте відсутні актуальність, стан розробки науці.

1- 2 бали- здобувач не підготував презентацію дослідницької пропозиції - наукового тексту;

Критерії оцінювання відповіді на П'ЯТЕ ПИТАННЯ

8-10 балів - здобувач засвідчує володіння навичками лінгвостилістичного аналізу тексту; показує уміння інтерпретувати мовні явища.

5-7 балів - здобувач демонструє добрі навички лінгвостилістичного аналізу тексту.

4-3 бали - здобувач поверхнево демонструє навички лінгвостилістичного аналізу тексту

1-2 бали - здобувач не навичками лінгвостилістичного аналізу тексту.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Загальне мовознавство

1. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. К.: Знання, 2010. 380 с.
2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. 3-тє вид. К.: Академія, 2010. 234 с.
3. Супрун Я. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота. К.: Знання, 2012. 335 с.
4. Aitchison J. Teach Yourself Linguistics. 6th ed. Chicago: Contemporary Books, 2008.
5. Chomsky N. Language and Mind. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2006. 209 p.
6. Cutting J. Pragmatics and Discourse: A resource book for students. Florence: Routledge. 2002.
7. Encyclopedia of Language and Linguistics / [eds. E. K. Brown; A. Anderson et al]. Boston: Elsevier, 2006.
8. Finch G. How to Study Linguistics. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2003.
9. Fromkin V., Rodman R., FLYams N. An Introduction to Language. 9th ed. Boston: Wadsworth Cengage Learning, 2011.

10. Larson R. Grammar as Science. Cambridge: The MIT Press, 2010.
11. Yule G. The Study of Language. 4th ed. Cambridge etc.: Cambridge University Press, 2010.

Теоретична фонетика

1. Авраменко Б. В. Теоретична фонетика сучасної англійської мови. Одеса : Вид. Букаєв В.В., 2019. 93 с.
2. Захарова Ю.М. Інтонаційна організація сучасного англійського мовлення: навчальний посібник. К.: Вид-во НАСБУ, 2004.
3. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлення. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2001.
4. Козуб Л.С. Fundamentals of English Pronunciation: навч. посібник з практичної фонетики англ. мови. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 144 с.
5. Мосьпан Н.В., Гордієнко Н.В. Комунікативна фонетика англійської мови = Communicative Phonetics of English: посіб. для викладачів і студентів філол. спец. ВНЗів. К.: Ленвіт, 2013. 119 с.
6. Остапенко В.І. Study Guide to English Phonetics and Phonology. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2012. 171 с.
7. Паращук В.Ю. Теоретична фонетика англійської мови: Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця: Нова книга, 2009. 230 с.
8. Петровська Н.М. Статистичні характеристики фонемної структури англійського слова в текстах різних стилів : монографія. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 151 с.
10. Стеріополо О.І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Вінниця: Нова Книга, 2004. 320 с.
11. Brovchenko T. O., Korolova T.M. English Phonetics: Contrastive Analysis of English and Ukrainian Pronunciation. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 2-е вид. 296 с.
12. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 582 p.
13. Phonetics of English: Phonostylistics and Rhetoric in Speech Communication / М. П. Дворжецька, Т. В. Макухіна, Л. М. Велікова, Є. О. Снегірьова. Вінниця: Нова Книга, 2005.
14. Roach P. English Phonetics and Phonology. 5th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 244 p. URL: <https://mgu.edu.ua/docs/biblioteka/filolog/roach.pdf>
15. The Cambridge English Pronouncing Dictionary. Originally compiled by Daniel Jones. 16th ed. Ed. by Peter Roach and James Hartman. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 559 p.
16. Wells J. Longman Pronunciation Dictionary. 8th ed. Harlow: Longman, 2005. 900 p.

Теоретична граматики

1. Iriskulov A.T. Theoretical Grammar of English. Tashkent, 2006. 64 p.
2. Huddleston R., Pullum G. The Cambridge Grammar of the English Language. N.Y., 2012.
3. Lee M., Daniels B. Target English Grammar. Hong Kong, Longman. 2014.

4. Chierchia, G. *Logic in Grammar: Polarity, Free Choice, and Intervention*. Oxford: Oxford University Press. 2013.
5. Adger D. *Language Unlimited: The Science Behind Our Most Creative Power*. Oxford: Oxford University Press. 2019.
6. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : навч. Посібник. 3-вид., випр. й доп. Вінниця : Нова Книга, 2004. 460 с.
7. Морозова О.І. Теоретична граматика сучасної англійської мови. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 60 с.
8. Мороховська Е.Я. Основи граматики англійської мови: Теорія і практика. К.: Вища школа, 2013. 383 с.
9. Ніконова В. Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 360 с.
10. Volkova L.M. *Theoretical Grammar of English: Modern Approach*. К.: Освіта України, 2010. 256 р.

Лексикологія

1. Katamba F. *English Words: structure, history, usage*. Second ed. Routledge, 2005. 322 р.
2. Jackson H., Ze Amvela E. *Words, Meaning and Vocabulary. An Introduction to Modern English Lexicology*. Second ed. London: Continuum, 2007. 248 р.
3. Демська О. Вступ до лексикографії. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 266 с.
4. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови: Підручник. 5-е вид, випр. і доп. К.: Вища пік., 2001. 336 с.
5. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови –теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. С. 11-26.
6. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Х.: Основа, 1993. С. 10-30.
7. Jackson H, Amvela E. Ze. *Words, Meaning and Vocabulary*. 2nd ed. London / New York : Continuum, 2007. 260 р.

Стилістика й інтерпретація тексту

1. Сфімов Л. П., Ясінецька О. А. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз. Навчально-методичний посібник. Вінниця: Нова книга, 2004.
3. Кухаренко В.А. *Интерпретация текста*. Одеса: Латстар, 2002. 346 с.
4. Ляшенко Т. Функціональна стилістика німецької мови: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 112 с.
5. Izotova N. P., Redka I. A. *Overcoming Challenges in Fiction: Навчально-методичний посібник з англійської мови для самостійної роботи*. К.: Вид. центр КНЛУ, 2013.
6. Kukhareno V. A. *A Book of Practice in Stylistics: A manual*. Vinnytsia: Nova knyha, 2003.

Порівняльна типологія.

1. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. 2-ге вид. Вінниця: Нова книга, 2011. 328 с.
2. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мови. Вінниця: Нова книга, 2003. 460 с.
3. Кочергам М.П. Основи зіставного мовознавства. К.: Академвидав, 2006.

4.Korunets I. V. Contrastive Typology oft he English and Ukrainian Languages. Вінниця: "Нова Книга", 2004. 460 с.

ДОДАТОК 1. ДО СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ Й ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.

Аналіз та інтерпретація уривку художнього тексту передбачають: короткий огляд біографії та творчої діяльності автора запропонованого тексту; розкриття особливостей індивідуального авторського стилю; визначення жанрових ознак твору, його місця в літературній спадщині автора, а також у контексті літератури конкретної країни чи світової літератури.

Короткий виклад змісту запропонованого уривку з визначенням місця й часу дії, її безпосередніх учасників та перебігу основних подій.

Огляд композиційних особливостей тексту: його будова, форма презентації, оповідна перспектива.

Характеристика стилістичної тональності тексту та ставлення автора/ оповідача до зображуваного.

Комплексний лінгвістичний аналіз уривку із визначенням ролі й місця мовних (граматичних, лексичних, словотвірних, тропейчних) засобів у побудові смислової перспективи тексту з опорою на найбільш значущі лінгвостилістичні (фонетичні, графічні, морфологічні, лексичні, синтаксичні, семасіологічні) виражальні засоби та стилістичні прийоми в аспекті їх ролі у створенні домінантних стилістичних ефектів. При цьому передбачено вміння здобувача аналізувати текст як єдине художнє ціле з орієнтацією до зіставлення та взаємодії мовних засобів художнього зображення, які використано автором.

Визначення головної ідеї проаналізованого тексту, реконструювання його смислової структури на основі виявлення особливостей взаємозв'язку форми та змісту, висловлення власної думки щодо прочитаного.

ДОДАТОК 2. ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ Й ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ:

Зазначте автора та джерело тексту (газета, журнал, наукова монографія, збірник статей і т.ін.).

Проаналізуйте заголовок/назву публікації. Визначте основні риси заголовку, що впливають із традицій тієї чи іншої лінгвокультури. Прокоментуйте застосування у заголовку стилістичних засобів та прийомів.

Стисло викладіть зміст тексту.

Визначте, які види обґрунтування (дедуктивний чи індуктивний) використовує автор для аргументації чи пояснення фактів.

Проаналізуйте формальну організацію тексту (вступ, основна частина, висновки). Які техніки написання вступу та висновків використано автором? (звертання до читача, згадування відомої інформації, риторичні запитання, визначення підстав до написання статті, передбачення на майбутнє, підсумовування, посилання на інших авторів)?

Визначте основні характеристики аналізованого тексту: стиль з урахуванням цільової аудиторії (офіційний, неофіційний), тональність (іронічна, гумористична, інтригувальна, академічна, переконувальна, дидактична тощо), форма викладу (авторське мовлення, непряма мова, пряма мова, наукова дискусія, узагальнення тощо). Визначте стилістичні особливості тексту: підбір лексики, використання термінології, синтаксичних конструкцій, засобів візуалізації і т.ін. Проаналізуйте основні риторичні фігури і стилістичні засоби та досягнутий ефект.

Визначте характер авторизації тексту: відсторонений чи залучений, із прямим чи опосередкованим вираженням думки, з наполегливою чи м'якою аргументацією.

Прокоментуйте ідеологічну/наукову позицію автора та її відображення в тексті.

Розкрийте Ваше власне ставлення до проблеми, висвітленої у тексті. Чи погоджуєтеся /не погоджуєтеся Ви з автором? *Аргументуйте свою думку.*